51e jaar. — N° 4.

Zaterdag, 9 Januari 1904.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLEE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *POSTRIJDER* verschijnt 's dinsdags, donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten franco gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER
DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :

Drie maal per week **6** franks per jaar
Twee » » **5** »
Een » » **4** »
Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** centmes per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad : **1** fr. den drukregel.

TONGEREN, DEN 9e JANUARI 1904.

VAN ALLES WAT.

NA DUIZEND EN 21 JAAR ZELFOPOFFERING werden Zaterdag laatst, te Reims in Frankrijk, de eerweerde Zusters Augustinessen uit het Gasthuis gezet.

Sedert 't jaar 882 hadden zusters van die orde dat gasthuis bediend.

Gedurende die 1021 jaren hadden zij zonder ophouden de grootste zelfopoffering aan den dag gelegd in 't oppassen der zieken en ongelukkigen.

En wie heeft dat wraakroepend werk van wegjaging uitgevoerd ?

't Is de miljoenrijke socialistische burgemeester van Reims.

De eerwaarde Moeder-Overste had gevraagd aan den burgmeester om te mogen blijven tot Maandag, aangezien hunne meubels naar België gezonden, niet vroeger konden ter bestemming komen. Daarenboven 't was te laat om binst den dag nog in een vreemd land te geraken en de zondag is geen dag waarop de Zusters zich in Frankrijk zouden mogen op reis begeven.

Niets te doen. De Zusters werden onmeedoogend op straat gesmeten zonder te weten waar naartoe.

Gelukkiglijk hebben de Zusters van den H. Vincentius hen voor twee dagen binnengenomen.

Menschen, allen die 't hart nog op de rechte plaats hebt, overweegt de heldendaden der liberalen en socialisten, mannen van moed en medelijden, hé ? !

* * *

Vooruit kan het niet verkroppen dat de katholieken maar langs om steviger aan het bewind blijven.

Het schrijft als een zucht :

« Och, de kan gaat zoolang te water tot ze breekt... maar onder ons... ze gaat toch verduiveld lang te water en is verbazend sterk ! »

We zullen dit onthouden voor wanneer *Vooruit* nog eens tracht zijne lezers wijs te maken dat het haast gedaan is met de « papen. »

* * *

Het contingent van het leger op voet van den vrede, voor 1904, wordt vastgesteld op ten hoogste 100,000 man.

Het contingent der militielichting voor 1904 wordt vastgesteld op 13,000 man.

* * *

Voor de eerste maal heeft de regeering aan de gedecoreerden een omzendbrief gestuurd, waarin zij zegt :

« Indien gij, wat het u toegekend eereteeken betreft, het diploma met Vlaamschen teks in de plaats van met Franschen teks wilt ontvangen, gelief mij zulks alsdan zoo haast mogelijk te laten weten. »

Wij zetten de Vlamingen aan, dezen Vlaamschen teks te vragen.

Ziedaar nu bijna 75 jaar, dat men aan de Vlamingen Fransche diplomas zond en dat duizenden gedecoreerden diplomas ontvingen, waarvan ze geen gebenedijd woord begrepen.

* * *

Monaco maakt alle mogendheden beschaamd. Het is waarlijk groot in datgene, waarin eene kleine Staat groot kan zijn. Het vorstendom heeft besloten zijn leger af te schaffen. Het is een voorbeeld dat navolging verdient. Tot verontschuldiging voor de mogendheden, die vooral nog bezwaar maken tegen dezen maatregel, diene, dat het leger van Monaco niet meer dan 75 manschappen telde.

* * *

NIEUWE GEMEENTERADEN. — Te Quaregnon vergaderde de raad zaterdag avond. CITOYEN ROGER ging het voorzitterschap waarnemen, toen het liberale raadslid, M. Jennart, een besluit van den Gouverneur voorlas, den gemeenteraad voor een nieuw termijn van drie maanden opschorsend. Te Seraing hebben zaterdag avond de 18 nieuw gekozen anti-socialisten den eed afgelegd, waarop de 6 socialisten, geholpen door hunne vrienden, de « Internationale » aanhieven. Het lawijd was zoo groot dat de zitting moest geheven worden.

* * *

De *Chronique* neemt op treurige wijze afscheid van het jaar 1903. « Dat jaar, zegt zij, was voor de liberalen gekenmerkt door eene wanhopigmakende eentonigheid. De « klerikalen » zijn aan 't bewind gebleven, zonder dat iets toelaat den dag te voorzien waarop zij hunne ministerieele hotels kunnen verlaten. »

Daarop maakt M. Lorand zich kwaad en schrijft in een Luiksch blad dat de zaak zoo moeilijk niet is. Om de meerderheid in de Kamer te bekomen — zegt hij — moeten de liberalen *slechts* dertien zetels winnen in de kiezingen, en hij duidt de arrondissementen aan waar die zetels, volgens hem, kunnen gewonnen worden.

Hij vergeet echter één punt, te weten : dat indien de liberalen hier of daar eenen zetel kunnen winnen, zij ook, op andere plaatsen, hier of daar éénen kunnen verliezen, hetgeen de balans zou herstellen.

M. Lorand redeneert alsof de liberalen zeker waren al de zetels die in hun bezit zijn te behouden. Welnu, dat zij daarvoor hun best doen, vooraleer aan het veroveren van dertien nieuwe zetels te denken !

VOOR DEN PAUS.

Evenals in vorige jaren, opent de Bond der Katholieke Dagbladschrijvers met Kerstmis, onder de hooge bescherming van Z. E. den kardinaal aartsbisschop van Mechelen en HH. HH. onze bisschoppen, de jaarlijksche inschrijving voor de nieuwjaarsgiften aan den Paus.

Ingegeven door de kinderlijke verkleefdheid van de Belgische katholieken jegens Leo XIII, zal het werk na hem niet worden opgegeven, want de reden die het deden ontstaan, bestaan nog altijd. Leo XIII is niet meer ; maar de Paus zit nog altijd op den troon van Petrus en Pius X is zeker bij de Belgische katholieken dezelfde algeheele onderwerping, dezelfde onwankelbare verkleefdheid te vinden.

Ten onrechte beroofd van zijne Staten, heeft de Paus, om te voorzien in de uitgebreide lasten van het pontificaat, geene andere begrooting meer, dan die der edelmoedigheid van de katholieken.

De inschrijving is open.

De namen der inschrijvers zullen vereenigd worden in een album, dat den H. Vader zal aangeboden worden met de opbrengst der inschrijving.

De inschrijvingen mogen gestuurd worden aan het Bureel van dit blad of aan *M. Leo Maillié, 52, Bergstraat, te Brussel.*

Geluk in 't werk.

Zuchten, weenen, klagen hoort men alle dagen. De werklieden klagen over de meesters, de meesters over de werklieden. De stielmans klagen over het werk, nu hebben zij werk te veel, dan te weinig. De rijken klagen over de ondankbaarheid..... der armen. De zieken klagen over hunne ziekte ; ze is te pijnlijk, te langdurig. De gezonden klagen over hunne zieken die zij moeten oppassen en verzorgen. De zieken zijn toch zoo lastig, zoo ongeduldig !! De boeren ook, die klagen, nu over het mislukken van hunnen oogst, over het afsterven van hun vee, dan weer over de zware lasten die hun drukken, over de moeilijkheid de twee eindjes van het jaar aaneen te knoopen.... Wie is er die niet klaagt ? Wie is gansch tevreden met zijn lot ? Zoekt iedereen niet het te verbeteren ? Het stokje dat hem in den weg ligt te doen verdwijnen ?...

Waarom wordt er zoo veel en zoo algemeen geklaagd ? Waarom ? omdat de menschen niet genoeg begrijpen dat zij reizigers zijn op aarde en vervolgens het lot der reizigers moeten ondergaan. Deze blijven niet staan op hunne reis, zij hechten zich niet vast aan hetgeen zij onder weg hooren en zien. Zij zetten hunnen weg voort, steeds verlangende op de plaats die zij bedoelen aan te komen. Daarom vragen zij zich meermalen onder weg : zijn wij nog verre van die stad, van dat dorp ? Eens aangeland, klagen zij niet meer, over de gevaren, de ongemakken van de reis, neen, zij zijn ten volle tevreden, en spreken zelfs met genoegen over de moeilijkheden die zij ontmoet hebben. En hoe grooter deze geweest zijn, hoe grooter zal hun geluk zijn.

Het werk is eene bron van tevredenheid en geluk. Geen geluk voor de nietsdoeners, hun hoofd is vol plannen en zij voeren geen enkel uit. Werken kunnen zij niet, vermaken, immer vermaken, zoeken zij en kunnen ze altijd niet vinden. Dan houden zij zich op met beuzelarijen, worden mismoedig, terwijl zij inwendig eene stem hooren die hun toeroept : Ellendige ! waarom staat gij den ganschen dag ledig ? Nietsdoeners, begeeft u tot het werk en gij zult u minder vervelen en rustigere dagen beleven.

Waarom vervolgen ze de Kerk ?

Onbekend is onbemind, zegt het spreekwoord en met waarheid. Wilt ge immers de oorzaak kennen der vervolgingen welke de Kerk van haar begin tot heden toe onderstaan heeft, gaat ze niet verder zoeken dan in de onwetendheid harer vijanden, die noch de Kerk, noch haar hoofd, noch hare leering kenden.

Pilatus was de eerste rechter voor wien het Goddelijk Hoofd moest verschijnen, en hij die de Eeuwige Waarheid moest oordeelen, wist zelf niet wat Waarheid was.

Paulus was de missionnaris der volkeren, en te Ephese moest zijne grenzelooze wetenschap wijken voor de ophitsingen van eenen ongeleerden afgodist.

Tacitus was de eerste geschiedschrijver die van Christenen gewaagde ; en de doorgaans kalme onderzoeker, bestrijdt de Christenen martelaren dank aan de buitensporige bijgeloovigheden.

Nero was de eerste kerkvervolger, en de oorzaak van al zijne ongehoorde wreedheden was niets anders dan onwetendheid.

Pascal, in de 17e eeuw, schreef deze woorden : « dat zij beginnen den godsdienst te leeren dien zij aanranden ; zulk verzuim is onuitstaanbaar, verbazend en schrikverwekkend teveus ; evenwel het is roemrijk voor ons heilig geloof, op zulke onredelijke vijanden te kunnen wijzen ».

En de socialistische leider onzer dagen, de heer Van de Velde, schreef onlangs in het dagblad Le Peuple : « Een duitsch katholiek, doktor Dannert, bewees dat Haeckel — een van de orakels onzer vrijdenkerij — zooveel van 't Christendom verstaat als een ezel van de wiskunde ». Voegen wij hierbij dat dezelfde bepaling toepasselijk is op vele andere vrijdenkers, die zich nooit hebben ingebeeld dat, om eene weerlegging der christene geloofspunten te beproeven, men dezelfde ten minste zou moeten bestudeerd hebben, en deze laatsten — buigt Demblon en Cie ! — ongelukkiglijk, vergoeden door geen bijzondere hoedanigheden zooals een Haeckel, het ontoerijkende hunner godsgeleerdheid.

Zulke strafuitvoering, door iemand van den huize zelf toegediend, weze voor ons eene nieuwe hulde aan de goddelijkheid eener religie, die sinds lang ware bezweken in den ongelijken strijd tegen boosheid en onwetendheid, steunde zij niet op de onfaalbare belofte van haar Goddelijk Hoofd :

« *Ik ben met u* ».

WAAROM
moet men werken ?

Niets is den mensch heilzamer dan het werk.

Iedereen heeft op aarde eene taak te vervullen, geen enkel sterveling is er, of hij heeft een zeker werk te verrichten en daartoe zijn hem door het Opperwezen de noodige middelen gegeven.

Terwijl de een in nederig leven als handwerklieden, anderen wat hooger klimmen door wilskracht, iever en ondernemingsgeest, en derden een genoegelijk, weelderig bestaan genieten, vervuld van vermaken en genuchten, badend in rijkdom en goud, hebben veel anderen nog hunne scheden gezet op de baan, zoo hobbelig en met doornen bezaaid, der kunst en wetenschappen.

Met woord en pen, met beitel, stift of penseel zwoegen die kunstenaars in gedurige spanning des geestes, in bestendige afmatting van het brein en zij brengen werken voort, die het andere volk, de massa moeten bekoren, bevallen, vermaken, maar ook wel meest nog moeten onderwijzen en leeren beter worden, edelmoedig zijn, het goede beminnen en oefenen.

Waarom moeten wij werken ?

Eerst en vooral, om bezig te zijn en de looze ledigheid onverpoosd te schuwen, want hij is de oorsprong en de oorzaak van reusachtig kwaad.

Iemand, die veel werkt, zal weinig tijd vinden om kwaad te bedrijven ; immers hij zal wijselijk de dwaasheid inzien, welke bestaat in zijnen kostbaren tijd niet alleen in beuzelarijen, maar des te erger in laakbare bedrijven te verkwisten.

Daarbij, werken is gezond, want vele bezigheden geven aan het lichaam eene beweging, welke voor hetzelve zeer nuttig en heilzaam is en zij verkwikken den geest, die anders, door verveling getergd, spoedig met de meest onzinnige en schadelijke gedachten zou vervuld worden.

Men moet dus het werk beminnen, omdat het gezond is en voordeelig voor het behoud van lichaam en ziel.

Verders moet men werken — zoo men niet rijk is — om zijn dagelijksch brood te verdienen en in de noodwendigheden van zijn bestaan te kunnen voorzien. De loon, welke men voor zijn werk ontvangt, is dan gezegend geld, dat voordeel aanbrengt, indien de taak eerlijk en naar behooren is volbracht.

Wanneer men door God meerdere begaafdheid heeft verkregen dan andere med-menschen, moeten wij, indien wij iets nuttigs en voordeeligs voor hen kunnen doen, *werken uit plicht* en om onze bekwaamheid, ons talent, hoe gering het zij, goede vruchten te doen voortbrengen.

Werken is dan wel dubbele plicht, want wij zijn als de boom of den akker, gedwongen, door Hem die ons schiep, goede voortbrengselen te leveren, ten bate van het algemeen, van al onze medemenschen ; daar wij samen op de wereld gesteld zijn om elkander te helpen, te onderwijzen, te steunen en te verblijden.

Wij moeten dus werken, omdat het onze plicht is en de rijke lieden, die de ledigheid schuwen, handelen zeer wel, wanneer zij met al hunne rijkdommen, ook hunne werkkracht op het een of ander gebied aanwenden voor het welzijn van de samenleving.

Daarbij mogen wij werken en schoone, nuttige en leerrijke gewrochten voortbrengen, tot onze eigene voldoening, tot tevredenheid van ons hart, dat feller kloppen zal bij het gedacht, dat wij *wel doen*. Het verrichten van nuttig en prijsbaar werk zal ons een edele fierheid schenken, vrij van dwazen hoogmoed. Het bewustzijn dat wij onze bekwaamheid hebben aangewend tot voordeel, tot onderwijs en beschaving onzer broederen, zal ons immer geluk en vreugde in de ziel doen smaken.

En om dit te erlangen, moeten wij zorgvuldig vermijden enkel om eene dwaze eerzucht te werken. Wij hoeven ons wel te wachten, datgene wat wij kennen en kunnen aan te wenden, om door de andere lieden geprezen en uitbundigen lof toegezwaaid te worden.

Hoe dwaas en onverstandig bleek het niet reeds menigmaal te zijn, wat groot- verstanden nogtans verrichten ? Zij wendden alle pogingen aan, om roem en eerbewijs te bekomen binst hun leven en om door hunne tijdgenooten op een verheven voetstuk te worden geplaatst, en zij stierven echter diep gegriefd en misnoegd, om de onverschilligheid waarmede het volk hen bejegende, om de ondankbaarheid waarmede de menigte hem beloonde.

Oh ! buiten de uitzonderingen die den algemeenen regel bevestigen, — kan de mensch binst zijn leven niet verheven worden. De roem is veelal enkel ijdelheid en komt den kunstenaar slechts dan maar toe, wanneer hij ten grave is gedaald en van het aardsch tooneel verdwenen.

Werken wij dus niet om roem en groote faam te verwerven, maar indien wij iets nuttigs en voordeeligst kennen of kunnen, gebruiken wij het alleen om onzen *plicht tot weldoen* te vervullen en om er mede het noodige tot levensonderhoud te verdienen.

En werken wij ook onverpoosd, om tevreden te mogen leven en eens, wanneer wij tot eeuwig heengaan zullen zijn verplicht, tevreden en gelukkig te mogen scheiden.

GRUWELEN DER ZWEEP !

Een goede vriend R. S.-N. zendt ons het volgende verslag over eene proefneming van Mr Baron d'Anchald :

— « Deze bekende dieren- en menschenbeschermer heeft onlangs bewezen, dat sommige zweepen en zweepers de paarden brutale en overtollige pijnen veroorzaken en de arme dieren eerder kwaadaardig en razend, dan ieveriger en moediger maken.

Hoe heeft hij dit aangelegd ?

Hij vulde eene kist *opgehooptvol* met vochtige welgekneede kleiaarde, bekwaam de zuiverste indrukken der minste schokken van harde lichamen te bewaren.

Dezelve op eenen driepikkel geplaatst hebbende, liet hij eenen oud-voerman met eene zweep op de kleiaarde der kist slaan met dezelfde kracht als hij gewoon was zijne paarden te zweepen.

De zweepslag liet eene *diepe vóór* in de aarde achter.

Nu legde men dezelfde zweep uitgestrekt op de kleiaarde neêr en bezwaarde haar met een langwerpig overal op de zweep drukkend tuig, gevuld met loodballekens.

Door 't immer bijladen zakte de zweep eindelijk zoo diep in de kleiaarde, dat zij dezelfde vóór achterliet als den zweepslag maakte.

Het gewicht, dat er in loodballekens noodig geweest was om de zweep op gelijke diepte te doen indringen was *1 kilo en 98 grammen* per *vierkante centimeter* of *35 kilogr. 200 grammen* voor de *heele lengte* der zweep.

Deze zweep, « *Manille* » genaamd, is 0,68 met. lang en heeft één halve centimeter doorsnede, (koetsierszweep).

De « *Perpignon* » had eene drukking van 54 tot 73 kilogr. en de « *Rattenstaart* » der camionvoerlieden meer dan 142 kil. 't Is een verschrikkelijk moordtuig in de handen der harteloze koetsiers of voerlieden.

De *vierkante zweepen* zijn niet zoo moorddadig en zeer voldoende als er eene goede « *klatsoer* » voor den klank aan is ; zij drukken over eene *platte vlakte* en *buitelen* onder 't slaan ; de *ronde* daarentegen drukken over de *heele lengte* met eene *scherpe lijn !*

't Beste evenwel is de zweep slechts in den alleruitersten nood te gebruiken en liever het paard met zachtheid en medelijden te behandelen of doen te behandelen. De patronen dienden daar premies op te stellen voor hunne koetsiers en voerlieden, die hunne paarden zonder zweep kunnen doen gehoorzamen. »

IRMA.

M. GIELEN,

onze achtbare volksvertegenwoordiger, zal op

Donderdag 14 JANUARI,

dag der foor, in het lokaal van de Land- en Tuinbouwmaatschappijen, in het Koffiehuis *Allée Verte*, Kielenstraat te Tongeren, van tien ure tot een, de personen ontvangen die hem verlangen te spreken.

Bij den *Postrijder* van heden behoort een BIJVOEGSEL.

De markten van Tongeren.

Zie-hier de opgave van het getal paarden, hoornbeesten, schapen, vette en magere varkens, die in den loop van het jaar 1903 te koop gesteld zijn op de markten van Tongeren. Het blijkt uit deze cijfers dat onze paard- en veemarkten nog altijd even bloeiend zijn, als ooit.

DATUM	PAARDEN	HOORNVEE	SCHAPEN	VETTE VARKENS	MAGERE VARKENS
8 Januari	450	359	4	194	1764
15 »		274	0	258	1621
22 »		378	0	212	1557
29 »		382	0	244	1450
5 Februari		386	0	244	1262
12 »	544	475	0	283	1381
19 »		462	1	239	1244
26 »		501	0	222	1186
5 Maart		431	0	201	1687
12 »		575	0	219	1452
19 »		503	0	244	151[illegible]
26 »	500	548	0	252	1549
2 April		485	0	212	1647
9 »	228	440	2	205	12[illegible]3
16 »		311	2	169	1722
25 »		330	0	229	2175
30 »		279	0	271	2126
7 Mei	253	266	0	181	1687
14 »		230	1	194	2199
21 »		236	1	142	1539
28 »		368	0	145	2134
4 Juni	356	263	0	115	2308
10 »		169	0	171	1527
18 »		271	2	157	1973
25 »		192	0	136	1943
2 Juli		2[illegible]8	8	178	1896
9 »		225	0	133	1786
16 »	675	208	0	127	1540
23 »		186	0	170	164[illegible]
30 »		228	0	158	1868
6 Augustus	376	213	0	142	19[illegible]2
13 »		269	0	154	1510
20 »		282	0	166	1518
27 »		343	0	191	1547
3 Septem.		345	0	209	1678
10 »	524	335	0	167	1584
17 »		298	1	209	122[illegible]
24 »		349	0	211	1646
1 October		247	0	200	1595
8 »	358	230	0	238	1466
15 »		237	0	274	1827
22 »		215	3	210	1591
29 »		287	1	214	1670
5 Novem.		235	0	284	1255
12 »	450	299	0	296	1606
19 »		260	0	359	1723
26 »		267	1	212	163[illegible]
3 Decem.		197	10	189	859
10 »	441	233	2	312	1365
17 »		338	0	304	1549
24 »		228	0	241	427
31 »		209	0	166	752

NIEUWS
uit de stad en de provincie.

Paardenmarkt te Tongeren *DONDERDAG 14 JANUARI.*

Op de markt van TONGEREN van donderdag waren te koop gesteld : 274 koeien en kalveren, 223 vette varkens, en 1036 magere varkens, 3 schapen.

APOTHEEK. — ZONDAGRUST.
Zondag zal de apotheek van
M. SWINKELS
alleen openblijven, van 12 uren 's middags tot 12 uren 's nachts, voor de dringende noodwendigheden.

VOLKSBOND ST.-MATERNUS.

AFDEELING « *De Tongersche Spaarbond* ».

Zondag 10 Januari 1904 om 4 1/2 ure namiddag, **algemeene vergadering der werkende leden.**

DAGORDE :

1° Jaarlijksch verslag over den toestand der Maatschappij.

2° Herkiezing van de helft van het bestuur.

DOLLY.

4de VERVOLG.

V.

Zoo gaan de wintermaanden voorbij en komt de lente verder. (Ik teeken steeds mijne historie met de jaargetijden, want in dit vergeten oord kennen wij niets beters !) doch nimmer is zij zoo vol ongeduld afgewacht, als die vorige zomers ; alhoewel ik korteling met Hugo ga vereenigd worden. De fortuin is hem onverwacht en gunstig toegekomen ; zijn oom Sir Hugh Mellusine en diens zoon, zijn beiden overleden, zoodat Hugo de titel met al de goederen geërfd heeft. Dit onverwacht geluk schijnt Hugo niet te treffen, maar ik ben er toch om verheugd, dan zal ik toch niet in het mistige Londen moeten wonen als wij getrouwd zijn.

Op een stillen avond zat ik aan mijn venster, ik was aan mijnen bruidsstooi aan het naaien geweest, maar het was stillekens duister geworden, en mijn werk lag stil op mijnen schoot. Ik was in diepe gepeinzen verzonken : nog een week slechts van mijn huwelijksdag ; zou Dolly komen ? Wij wisten niet of zij onzen brief ontvangen had, daar wij haar juist verblijf niet wisten (zij reisde veel). Eensklaps hoorde ik een ongewoon gerucht als van wielen die over den weg bolden. Ik zag achteloos uit het venster, maar zie daar kwam een schoon rijtuig met twee vurige paarden aangereden. Ik zag vol ongeduld en nieuwsgierig uit, maar toen het stil en langzaam onze lei kwam ingereden, veranderde mijn nieuwsgierigheid in eene wilde hoop ; maar neen, Dolly zou zoo vurig niet blijven zitten, zij zou er reeds uitgesprongen zijn. Ik werd doodelijk bevreesd, zou het tante zijn die slecht nieuws van Dolly brengt ?

Lang voor ik het kan zeggen, stond ik aan de deur te wachten, vol onrust. Ik voelde mijn hart bonzen en kloppen, wat ging het traag eer de koetsier de portel geopend had.

Het ongewoon gerucht had moeder en eenige kinderen buiten gelokt : allen zijn ongerust, moeder is zeer bleek.

Wij denken er niet eens aan, de salond-uren te openen, om de bezoekers te ontvangen : wij zijn zoo weinig gewoon aan vreemdelingen ; het zal zeker tante Dorothea zijn. Doch een blik op het gesluierd gelaat en slanke gestalte, deden mij mijn lieve Dolly herkennen.

Een oogenblik later had ik mijne armen om haar geslagen en riep luid : « Dolly, Dolly ! » Zij weerde mij zacht af, deed haren sluier weg, en hield hare armen naar moeder uitgestrekt.

— Moeder ! moeder ! gilde zij, wilt gij mij weer terug nemen ?

Kleine Dot begon bitter te roepen, en hing aan mijne knie :

— Het is Dolly niet ! Het is Dolly niet, zend haar weg !

Ik luisterde niet, ik kon mij niet verroeren of spreken. Was dit wel Dolly of de geest van onze lieve zuster in hare gedaante, met groote zwarte oogen, en trillende lippen ? Ik meende dat ik zinneloos werd ; maar moeder blikte mij vol verwijt aan en sprak :

— Wilt gij mij helpen, Joan, ik geloof dat zij in bezwijming valt !

Moeder hield haar hoofd vast, en ik, mijne tranen bedwingende, trachtte een weinig wijn tusschen hare bleeke lippen te gieten ; vader, arme vader, nooit zal ik uw droeven blik vergeten, stond aan het einde van de kleine sopha met gekruiste armen, en zijn boekdeel welk hem nooit verliet, lag uiteen op den grond.

Wij stonden allen daar rond, ongerust dat onze lieveling niet meer zou herleven, doch langzaam begon haar hart te kloppen en opende zij die zoete oogen, die wij voor altijd gesloten meenden. Zij aanschouwde onbewust al onze wezens, stilaan kwam er klaarte in haren geest, zij verborg haar hoofd met een lichten kreet aan moeder's borst.

— Oh ! moeder ! moeder, het is zoo goed weer thuis te zijn.

Na dit gezegd te hebben, bleef zij zoo stil, dat wij meenden dat zij weer in bezwijming was. Mijne knieën knikten ; ik stond daar stom. Door het open venster kwam een zoete aangename geur van bloeiende leliën, de vogels zongen in het groen, al die stille kalmte in de natuur, gaven nog meer angst en smart aan dit treurig tooneel.

Eindelijk stond zij op : een lichte blos welke in hevig rood veranderde overtoog haar bleek gelaat als zij sprak.

— Vader, zegde zij op droeven toon, voor gij mij weerneemt moet ik u zeggen, moet gij weten... ik ben van mijnen man weggeloopen... !

Vader antwoordde niet : hij was zoo ontroerd en kon niets zeggen. Ik geloof dat zij hem verkeerd begreep, want zij stak hare armen uit, en riep, terwijl hare stem van schrik beefde en eene koude rilling haar overviel.

— Vader ! zend mij niet weg, hij zal mij dood plagen en tergen ! Beminde vader, lieve moeder, spreek voor mij ; hij bemint mij niet meer, want hij is zoo wreed voor mij... !

Vader is de goedheid zelve : zijn stilzwijgen was niets dan overkropt gemoed ; hij nam Dolly in zijne armen.

— Gij zult zoo lang bij ons blijven als God u ons laat, mijn kind, zegde hij haar liefkozend.

Toen ik haar wilde omhelzen, schrikte zij al bevende terug ; bij moeder alleen was zij liefst, alsof zij nog kind was. Op haar verzoek legden wij haar in haar oud klein beddeken op mijne kamer. Heel den nacht waakte ik haar troostend en zoenend, wijl zij rilde en beefde van ontroering en smart. Arme Dolly !

VI.

De dagen gingen traag voorbij ; wij wisten allen dat God onze lievelinge ons zou ontnemen ; wij kunnen weenen en zuchten, doch niets kan hare gezondheid herstellen. Ik weende niet meer, ik vond er mij den tijd niet voor ; er zouden nog dagen, weken, maanden komen, als Dolly er niet meer was om haar verlies te betreuren.

Op eenen avond, zij scheen te slapen, zat ik bij haar onder het zwakke lamplicht te droomen ; 's anderdaags was mijn huwelijksdag. Dit scheen mij als een droom zoo onwaarschijnlijk. Het waren nog maar luttele dagen dat Dolly te huis was en toch schenen zij mij zoo lang en zoo droevig. Zachtjes ging de deur open, moeder kwam binnen, en zegde mij vriendelijk lachend :

— Hugo is hier voor u !

Ik schudde mijn hoofd, en wilde niet gaan, ik kon Dolly zoo niet verlaten en zegde haar dit.

— Gij moet naar hem komen, Jo, het is uwe plicht ! zegde moeder !

Doch ik wilde niet : ik beminde Hugo zoo zeer als eene vrouw een man kan liefhebben, maar Dolly was stervend...

Toen ging moeder heen, en als zij weg was, opende Dolly hare groote oogen en staarde mij strak aan.

— Ga bij hem Jo, zegde zij, of ik zal denken dat mijne komst uw geluk verbroken heeft ; beloof mij dat mijne ziekte uw huwelijk niet zal beletten of verbreken.

— Alles is nog niet gereed voor het huwelijk, antwoordde ik haastig, daar de doktor alle ontroering verboden had, wij zullen eerst klaar zijn, tegen dat gij genezen zijt.

— Als ik genezen ben, zegde zij langzaam met een glimlach vol ongeloof. Ik had den nacht in gebed overgebracht, en trachtte zoo naar den morgend. Maar toen de eerste zonnestralen haar bleek gelaat beschenen, waar de dood haren stempel op gedrukt had, was haar einde nabij ; zij trok mij dicht bij haar en blikte mij smeekend aan, en zegde stil.

— Jo, mag ik Hugo nog eenmaal zien voor ik sterf ?

Ik stond op en kuste haren bleeken mond, ik zal hem zenden zegde ik door mijne tranen heen.

Ik ging hem zoeken en vertelde hem haren wensch : hij werd zoo bleek dat ik dacht hem te zien vallen.

Ik begon luid te snikken met de handen voor mijn gelaat, toen ik opzag was Hugo verdwenen, en ik had hem niet gewaarschuwd om voorzichtig te zijn. Ik meende moeder te gaan verwittigen dat Hugo daar was, omdat ik Dolly niet langer wilde verlaten, doch vond haar niet. Ik ging dus rap naar boven, en luisterde bij de deur of alles wel rustig was, Dolly sprak juist, en voor ik wist wat ik deed, hoorde ik hare woorden af.

— Ik heb slecht gehandeld dit weet ik, maar beschuldig mij toch niet. Ik meende wel te doen, en dacht het u onmogelijk te maken mij nog te beminnen. God weet het, ik deed mijn best om goed voor mijnen man te zijn ; ik wist vroeger niet...

Er volgde een oogenblik stilte.

— Hugo ! Hugo ! schenk mij vergiffenis voor ik sterf !

Er kwam geen antwoord : doch ik hoorde iets dat mij deed koud worden, en eenen steun deed zoeken om niet te vallen : ik hoorde een man weenen en snikken.

— Hugo ween zoo niet, breek mijn hart niet door uwe tranen ! Lieve, er was toch niets aan te veranderen ; kunt gij denken dat ik had kunnen leven en gelukkig zijn als ik u van haar onttrokken had, en haar alleen gelaten ?

Dan sprak hij met eene teedere, van tranen gestikte stem.

— O mijn liefste, mijn liefste, mijne fout was het ; laat mij sterven voor u, niet gij ! Ik dacht op dien stond krankzinnig te zijn ; ik beefde over mijn geheel lichaam, en voelde mijne knieën buigen en zonk als levenloos neer op de vensterplank aan den trap. Ik hoorde uit de verte als in een droom Dolly nog zeggen :

— Laat mij niet nutteloos voor u sterven ; beloof mij dat na korten tijd alles weer zal vergeten zijn, en gij op mij zult denken als op eene dierbare overledene zuster, die u beiden zoo zeer beminde !

Ik raadde Hugo's antwoord, doch mijne ooren tuitten zoo zeer dat ik niets meer verstond, dan scheen het mij een lange stilte, welke Dolly weer verbrak.

— Hugo, kus mij eens, ik ga sterven, nooit meer zal ik u weerzien, het is de eerste en laatste maal, ik denk dat Jo...

Toen herinnerde ik mij dat zij alleen was met haren minnaar. Ik sukkelde naar moeders kamer : daar viel ik als versteend neer en kon eerst geen woord spreken toen moeder binnenkwam. Ik sprak haar aan, doch had geen begrip mijner woorden, het klonk zoo aardig, ik herkende mijne eigene stem niet meer.

— Ga moeder, want Dolly is met Hugo, en zij mag met hem niet alleen gelaten worden.

Moeder bezag mij zoo vreemd alsof ik eene groote dwaasheid gesproken had en ging heen. Een weinig later als ik bekomen was, keerde ik ook naar Dolly weer. En voor het morgendlicht weer scheen, en de sterren begonnen te verbleeken in het eerste schemerlicht, riep God onze lievelinge in den schoonen hemel. Heel vreedzaam en stil ging zij heen. Wij meenden haar stervende wijl zij sliep, en slapende toen zij stierf. In hare laatste koorts en sprak zij steeds van groene weiden, van oude appelboomen en spelen in het woud ; van onze vroegere kinderdagen van bloemen en kransen ; O God hoe lang was dat voorbij, hoe lang ! Glimlachend legde zij hare blanke magere hand in de mijne en murmelde stil « Jo en Hugo » en sliep zacht in...

* * *

En zoo, op een schoonen lentemorgend, als de bloemen gingen ontluiken, en de vogelen vroolijk zongen, op het schoonste plaatsken van het stille kerkhof, waar de meeste bloemkens bloeiden en een appelboom van een hof naastbij overhing, legden wij haar ter ruste, vol hoop en betrouwen op een zalig ontwaken bij God. Het is onze eenige hoop : hoe zouden wij anders degenen die wij eens zoo beminden, daar eenzaam en verlaten kunnen leggen zoo diep in de kille aarde, terwijl wij nog leven, lachen en slapen, en niet van verdriet sterven !

* * *

En bij Dolly's graf, zag ik Hugo voor het laatst. Drie dagen en nachten was zij daar reeds begraven, en was het kleine bed naast het mijne ledig. De aarde is bruin op haar graf ; geen steen merkt de plaats waar zij rust. Ik had in het woud de